

M. T. R. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

Ref.
No. Ser. 1149

Title: *Sapta Koteswara*
Mohana

Complete

1149

: Saptā Kotesvar Mahimā		Title
:	:	Raghunāth.
:	:	Author
:	:	Editor
:	:	Year, Vols.
:	:	Publisher
1149	:	Remarks

श्रीगणेशायनमः यस्यांगुर्मुतिर्हर्षुलापिऊनतासंप्राप्यनाथंभरुंत्यस्त कास्वाधिषणांतुपूर्वजनितां
कंतुंधृष्टुर्मूर्तिं सेयंश्रीभुवनाधिकापिशिवयोःश्रीरानारवाय्यापुरीवर्ततहृक्तंविजंबयतियास
स्मरहापरा १ टीका श्रीमद्रघुनाथारव्यःकविःश्रीमत्सत्तकोटीश्वरमहिमानंवर्णयितुंचतुर्मु
खादयोपिविमुखत्वंप्राप्तातत्रकोस्यहंवरकस्तथापिनभःपतंत्यात्मसमंपतत्रिणदितिन्ययिनाग
ण्यपुण्यत्तत्तहृष्टुणेपिसांशिवारव्येव्योन्निस्त्वमतिपतत्रानुसारतस्तद्रुणवर्णनेनप्रविशतुभि
वंस्तावतदधिष्ठानभूतानारवाय्यंनगरंवर्णयति यस्यामिति यस्यांनगर्यंगुर्मुतिकंतायांसु
वर्णवाहर्षुलाकामवतीऊनताऊनसमूहःभंरुशिवंनाथंस्वाभिनंसंप्राप्यदृष्ट्वैवमास्त्वर्चनादित्यर्थः
पूर्वजनितांश्रीसांवादर्शनतःपूर्वमुत्पन्ताधिषणांबुद्धिं बुद्धिर्मनीषाधिषणेत्यमरःत्येत्कार्कतुं
दर्पमाङ्गितुंदूरीकर्तुंधृष्टुःदक्षाभवति कंदर्पशोधनेपिदक्षाभवतीत्यर्थः मृगोरुतिरित्यमादुरि
तिप्रत्ययेवज्जमानेशोमुद्वेतिस्त्रेणप्रत्ययस्यमुडागमेगिरितिव्याकुलमन्यंप्रेक्षंतंकरोतिइति

उमुत्स्वी. अन्यत्र सुवर्ण. उमुत्स्वी स्वर्णलतयोरिति मेदिनी. हर्षुल इति तु हर्षुलुषा विद्यमानाः
 हर्षुलुषा इति. उल विहर्षेति तुष्टा भवतीति हर्षुला कामवतीत्यर्थः. हर्षुले भृगुका मुनिनोरिति मेदिनी. न
 नतेति यामजनेति सत्त्वेण समसार्थेन तल्ल. तल्लं नीत्ययमिति स्त्रीत्वं. भूरु रति. भूमरी तु वारिस्मरित्य
 णास्ति स्त्रेण भूयुक्. भरण रतिभौवादिका ह्युभयं धारण पोषणयो रिति एतत्सां जुहोत्यादेरुप्र
 लये भूरति ब्रह्मादिभूरेव निर्मिते विभोर्निशेषादिरूपेण धारयति नीननादिना नपोषयतीति
 वानरुः श्रीसांबद्वयर्थः. भूरुः स्वर्णे हरे पुंसीति मेदिनी. भूरुः शिवहरण्ययोरिति हेमवन्दः. कंतु र
 निकसु कान्ता विद्येतस्मात्ता तौरजिदशकम्यमीति स्त्रेण तु किकमिमनिज निगाभाया हिभ्यश्चति
 स्त्रेण तु प्रत्यये वाकमेर्णिति. तिस्रार्थेणिति. कामयति सुंदरतरो भवति इति कंतुः कामद्वयर्थः. ॥
 कंतुर्मकरांतक इति त्रिकांशशेषः. कंतुः कंदर्पविनयोरिति नानार्थमेदिनी. धपु रिति तु निधपा
 प्रागल्भ्य इति स्वादिदिक्कारस्य स्त्रीरिव्याधिगधि धपिभ्य इति कुप्रत्यये धलो रिति प्रा

भोभवतीति धपुः. दक्षद्वयर्थः. धपुर्दक्षे पिवाद्यवदिति हेमवन्दः. अयं भावः स्त्रेण पौस्तोपि समस्तः
 कामको धलो भोहममस्मरादिभिराक्रांतः सत्त्वं तु रेशापि भुवनानि पर्यटनविभ्रंतिमलभमानः
 देववशाद्यस्या समागत्य शिवदर्शनेतरं निर्दिष्टं लब्धकामादिभिरस्यतीति इत्यर्थः. ॥ सैयमतः श्री
 भुवनाधिकपि श्रिया युक्तान्यपि भुवनानि स्वर्गादिनिर्देशोपि तापत्रयनिवारणैकफलकेन स्व
 सामर्थ्येनाधिक उल्लेखनारव्यानास्ति नारवः. अतिशयितः संसारसाधनैकतत्परः शब्दो
 यस्य सा अन्यर्थनाम्नी. अनेनास्या मोक्षहेतुत्वं सविनश्रीशब्देन भोगहेतुत्वमपि सविनश्रव
 तितदनेन भोगमोक्षहेतुः शिवयोः शिवश्च शिवोः पुमास्ति निश्रयेति पुंस्त्वं. तयोरधिष्ठा
 नभूतानारव्यानागरीवर्तते. सर्वोत्कर्षणवर्तते. पुनः पुनरतिशयेन वाशोभत इत्यर्थः. ॥ हनु
 वर्तते इत्येतस्मात्प्रातेरेकबोह्लाहेरिति यडु. लुकारेति पुणे ह्लादि. शेषः. ततः अभ्यासस्य
 रुयि कौभलुकि इति रुक्. ततः सनाद्यन्ता धातव इति धातुसंज्ञां वनमाने लङिति लङ्. तस्य

निष्प्रापादिः चर्करीतं चैव त्वदादौ पाठाच्छ्रुत्वा सर्वधातुकाद्धातुकयो रिति गुणेव सर्ववर्त
 निरूपसिद्धिः ॥ यादृहाजस्मिन्पापसंकीर्णोपि काठौ युगे कृतं कृतयुगं विडंबयति अनुकरोति बहु
 लमेतद्विनिर्देशनमिति चुरादावदंते पाठाद्बहुलग्रहणादन्येपि बोध्यादिति तेन विडंबयतीत्या
 निरूपसिद्धिरिति कौमुद्यां शिक्षितवर्षाः ॥ कीदृशीयं सद्धर्मरक्षापरा सन्नबाधकश्चासौ धर्म
 वेति विशेषसमाप्तः सतांसाधनां सन्मुखीः कोविदो बुधश्चरत्यमरः धर्मस्तस्थिरक्षणं पालनं
 तस्मिन्परा नियता यस्यां सर्वे पि स्वस्वधर्मनिरता इति भावः ॥ ११ ॥ स्वमेतेरनुसारतो
 विविक्तशिवतुल्यै लिखिता प्रसाहभित्ता ॥ रघुनाथकवेरपेन दोषा कृतिरेषा विदुषां
 तनोतुतोषां ॥ १२ ॥ बाणबाणरणाधीशोर्जुमा सिप्रमाहिनि ॥ पद्यद्वयं वंद्यहृद्यं बाल
 हलोच्यलीलिखत् ॥ रामरामतव पादपंकजं पूजयामि सततं नुहातदा ॥ रामरामरामराम